

De werkloosheidsduur in Nederland 2002–2006

Peter Berkhout, Johan van der Valk en Robert de Vries

In dit artikel wordt een onderzoek beschreven naar de mogelijkheden voor ontwikkeling van een statistiek die de duur van werkloosheid in beeld brengt. Bij de meting van duren zijn er twee complicaties. Ten eerste is de steekproef van een dwarsdoorsnede meting selectief, omdat langdurige perioden van werkloosheid een grotere kans hebben om te worden waargenomen dan korte perioden van werkloosheid. Het combineren van respondenten die werkloos zijn op het moment van enquêteren en respondenten die recent een baan vonden, moet om die reden zorgvuldig gebeuren. Ten tweede doen zich onvoltooide duren voor van werkloze respondenten: hun werkloosheidsduur is nog niet 'af'. Met behulp van een duurmodel en een goede selectie van waarnemingen blijkt het mogelijk om een betrouwbare kwartaalstatistiek te maken.

This article examines whether a reliable statistic for the duration of unemployment spells can be based on labour force survey (LFS) data. Two problems have to be addressed. Firstly, censored information on the length of the unemployment spell is collected for respondents who are unemployed at the time of the survey. Secondly, long unemployment spells are over-represented in a cross section sample of the stock of unemployed. Since an unemployment duration statistic should relate to a specific period in time, using data from a continuous LFS implies that a stock sample of censored spells must be combined with a sample of completed spells drawn from a flow into employment. We show that a reliable statistic can be made if censored and completed spells are combined with care and censored spells are completed by using duration models. The calculated duration statistic turns out to be plausible in the sense that long term fluctuations, as may be expected, tend to correlate with the stock of unemployed. Within the years we observe deviations that may arise due to short term fluctuations in the inflow into unemployment.

Achtergrond en doelstelling

Over demografische transitie, schoolloopbanen en inkomensdynamiek stelt het CBS al geruime tijd gegevens samen. Dat geldt veel minder voor de dynamiek op de arbeidsmarkt en de onderlinge samenhang van de genoemde dimensies. In het CBS-speerpunt Sociale dynamiek en uitbreiding Arbeidsrekeningen staan de stromen op de arbeidsmarkt centraal. Het maken van statistieken van de werkloosheidsduur is van belang om twee redenen. Ten eerste lopen standcijfers van de werkloosheid vaak achter bij economische ontwikkelingen en blijven veranderingen van in- en uitstroom verborgen. Ten tweede kan de dynamiek van de arbeidsmarkt voor allerlei subgroepen er goed mee in beeld worden gebracht. De vanuit

beleidsdoelpunt uiterst belangrijke groep langdurige werklozen kan alleen geïdentificeerd worden aan de hand van de werkloosheidsduur.

De centrale doelstelling in het hier beschreven onderzoek is de ontwikkeling van een betrouwbare statistiek van de werkloosheidsduur, waarbij rekening wordt gehouden met de complicaties die meting van duren met zich meebrengt. Die complicaties zijn: 1. de selectiviteit van de steekproef; 2. het bestaan van onvoltooide duren.

De steekproef is selectief omdat langdurig werklozen een grotere kans hebben om te worden waargenomen dan mensen die korte tijd werkloos zijn. Het probleem van onvoltooide duren doet zich voor omdat respondenten op het moment van enquêteren werkzoekend kunnen zijn. Van hen is niet bekend wat de uiteindelijke werkloosheidsduur zal worden. Er is in dat geval sprake van onvolledige informatie: we weten niet precies hoe lang de duur was, maar alleen hoe lang zij ten minste was. Het gevolg hiervan is dat statistieken die men doorgaans gebruikt om een populatie te beschrijven, zoals het gemiddelde en de standaarddeviatie, een vertekend beeld opleveren. Door Berkhout (2002) wordt beschreven hoe men hiervoor kan corrigeren met behulp van modelberekeningen.

De in dit artikel gepresenteerde uitkomsten zijn gebaseerd op gegevens van de Enquête Beroepsbevolking (EBB) voor de jaren 2002–2006. De uitkomsten zijn het tussentijdse resultaat van een lopend onderzoekstraject. Voor een uitgebreide verantwoording van de gehanteerde methode en definities, wordt verwezen naar Berkhout, van Klaveren, van der Valk & De Vries (2007). De uitkomsten hebben een voorlopig karakter.

Definities en operationalisering

Definities

In de visie van de ‘transitionele’ arbeidsmarkt laveren individuen in de tijd tussen een beperkt aantal afgebakende ‘toestanden’. Zij kunnen enige tijd werken, vervolgens terug gaan naar de schoolbanken voor een aanvullende studie, zich een periode terugtrekken van de arbeidsmarkt om zorgtaken te verrichten, tijdelijk arbeidsongeschikt zijn, etc. Voor de definitie van de werkloosheidsduur gaan we ervan uit dat mensen in één van de volgende drie toestanden verkeren, te weten werkend, studierend, en niet-participerend. De laatst genoemde categorie is een restgroep met individuen die op dat moment om allerlei redenen niet werken of studeren. Het zijn mensen die arbeidsongeschikt zijn, of die thuis zorgtaken verrichten. De keuze voor deze drie toestanden impliceert dat werkloosheid zelf geen toestand is in ons model. Wij beschouwen werkloosheid als een periode van ‘in-transitie-zijn’ tussen twee toestanden, als een frictie die gepaard gaat met de overgang van de ene toestand naar de andere. Deze benadering staat toe dat de werkloosheidsduur nul is.

De werkloosheidsduur wordt gedefinieerd als een ononderbroken tijdspanne van 'niet-werken' voorafgaand aan een positie waarin wel wordt gewerkt. Een werkloosheidsduur ontstaat alleen bij een overgang naar werk. De toestand vóór de overgang kan elke mogelijke arbeidsmarktpositie zijn: werkend, studerend en inactief. In welke mate een individu gedurende de transitie zich beschikbaar stelt voor werk en actieve zoekactiviteiten onderneemt, blijft buiten beschouwing.

Deze begrippen zijn in de praktijk uiterst moeilijk meetbaar en bovendien variëren ze per individu in de tijd. Wel geldt dat werklozen op het moment van enquêteren zoeken naar werk en hiervoor beschikbaar zijn. Retrospectieve informatie over hun beschikbaarheid gedurende de werkloosheidsperiode tot dan toe wordt niet verzameld. Om complicaties te voorkomen, veronderstellen we dat mensen in transitie in het geheel niet werken, ook niet in deeltijd. Ook kan men in transitie niet (voltijd) studeren of naar school gaan. De werkloosheidsduur wordt geoperationaliseerd door twee in maanden gemeten tijdstippen van elkaar af te trekken.

In de gekozen definitie speelt onvrijwillige werkloosheid geen rol. Dit betekent dat vrijwillige baanwisselaars en ontslagwerklozen identiek worden behandeld. De vrijwillige baanwisselaar die tussen de twee banen een maand niet werkt, heeft een werkloosheidsduur van één maand. De ontslagwerkloze die na zijn gedwongen ontslag een maand later weer begint in een nieuwe baan heeft ook een werkloosheidsduur van één maand.

Aangenomen wordt dat elke persoon die op het moment van ondervragen werkloos is, tot de pensioenleeftijd blijft zoeken naar een baan. Wellicht is dit voor bepaalde groepen zoals oudere werknemers en ontmoedigden niet correct. Deze groepen worden gezien als werkloos, maar zijn eigenlijk al uitgestroomd naar inactiviteit.

In een volgende fase van dit onderzoek zal een alternatief duurmodel worden toegepast (*competing risks model*), dat het mogelijk maakt om over te gaan naar twee mogelijke toestanden: werk en inactiviteit.

De gekozen definitie staat toe dat de werkloosheidsduur nul is. Dat doet zich voor indien de uitgangssituatie naadloos overgaat in een toestand van betaald werk verrichten. Mensen die van de ene op de andere dag van baan wisselen hebben volgens onze definitie een werkloosheidsduur van nul. Ook de herintreder die besluit weer te gaan werken nadat hem een baan is aangeboden, heeft eveneens een werkloosheidsduur van nul maanden. Het toestaan van nulduren heeft consequenties voor populatiestatistieken. Wanneer nulduren worden meegenomen in de statistieken dan zal deze uiteraard lager uitvallen.

De hier gepresenteerde definitie van de werkloosheidsduur wijkt af van gangbare definities met betrekking tot werkloosheid, omdat beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt, zoekintensiteit en de vrijwilligheid van de werkloosheid in elke hoedanigheid worden toegestaan. Zelfs een werkloosheidsduur van nul, waaraan in wezen geen werkloosheid te pas komt, is in de definitie mogelijk. Wij kiezen voor een zo ruime definitie omdat we bij het operationaliseren van het concept werkloos-

heidsduur dan niet of nauwelijks tot het maken van ad hoc keuzes worden gedwongen. Voor aansluiting met reeds bestaande statistieken en definities vormt onze ruime definitie geen probleem, omdat zij strengere definities omvat en men altijd van elke gewenste subpopulatie de werkloosheidsduur kan beschouwen door selecties te maken.

Operationalisering

De gegevens in dit artikel zijn afkomstig van de Enquête Beroepsbevolking (EBB), jaargangen 2002 tot en met 2006. Hiervan zijn werklozen in de leeftijd 15–65 jaar genomen. Werklozen zijn personen die op het moment van ondervragen tot de werkloze beroepsbevolking behoren. Daarnaast zijn personen opgenomen die op het moment van ondervragen minder dan een jaar geleden in hun huidige baan van 12 uur of meer per week begonnen zijn (baanvinders). Scholieren en studenten zijn niet in de analyse opgenomen. Tot de scholieren/studenten wordt iedereen gerekend die op het moment van ondervragen een reguliere voltijd, deeltijd of duale opleiding volgt. In tegenstelling tot bijvoorbeeld schoolverlaters zijn scholieren/studenten niet in transitie tussen twee toestanden. Zij worden hier beschouwd als personen met als belangrijkste bezigheid het volgen van onderwijs.

Onvoltooide duren en selectiviteit

Onvoltooide duren

Een werkloosheidsduur is nog niet voltooid als de EBB-respondent op het moment van enquête nog in transitie (werkloos) is. Dit heeft ernstige gevolgen voor de berekening van de gemiddelde duur van werkloosheid. We lossen dit op door alle onvoltooide werkloosheidsduren door middel van simulatie te voltooien met behulp van een duurmodel. Dat gaat als volgt in zijn werk. Het gehanteerde duurmodel gaat impliciet uit van de veronderstelling dat de waargenomen voltooide en onvoltooide werkloosheidsduren trekkingen zijn uit een zekere verdeling. In deze studie is dat de Weibullverdeling (Lancaster, 1990). De twee parameters van de verdeling worden in het model afhankelijk verondersteld van individuele kenmerken, zodat elke respondent in wezen zijn eigen verdeling krijgt. De parameters bepalen de hoogte van de uittredevoet uit werkloosheid en het verloop daarvan in de tijd. De relatie tussen de Weibullparameters en de individuele kenmerken wordt empirisch vastgesteld door maximalisatie van de kans dat onderhavige steekproef wordt waargenomen. Deze methode staat bekend als de *maximum likelihood* methode. Onvoltooide duren worden kunstmatig voltooid door een trekking te doen uit de geschatte individuele verdelingsfunctie, en wel zo dat de resulterende duur langer is dan de waargenomen onvoltooide duur (Berkhout et al., 2007).

Op deze manier wordt bij de voltooiing van de duur rekening gehouden met wat in de EBB bekend is van een individu. Dus als bijvoorbeeld laagopgeleiden doorgaans langer werkloos zijn, dan is het gesimuleerde restant voor een laagopgeleide langer

dan voor een hoogopgeleide. Het is uiteraard zeer onwaarschijnlijk dat de betreffende respondenten in werkelijkheid precies de werkloosheidsduur zullen krijgen die wij met behulp van het model simuleren. Echter, voor het presenteren van statistieken voor grote groepen is dat geen probleem: de ene respondent krijgt een kortere duur, de andere een langere. Zolang het gebruikte duurmodel maar goed is gespecificeerd, ondervinden populatiestatistieken als het gemiddelde en de mediaan daarvan geen last. Van niet goed gespecificeerde duurmodellen is bekend dat zij de neiging tot overschatting hebben (Lancaster & Nickell, 1980). Om de effecten hiervan te beperken kiezen we voor de mediaan als centrummaat van de verdeling.

Selectiviteit

De beroepsbevolking is een voortdurend in tijd variërend fenomeen dat door de EBB wordt waargenomen aan de hand van achtereenvolgende dwarsdoorsnede-metingen. Inzicht in de tijdsdynamiek gebeurt door de arbeidsmarktpositie van respondenten op de enquêtedag vast te stellen, zodat een reeks van momentopnamen ontstaat. Echter, in de EBB wordt op het moment van enquêteren ook retrospectief informatie verzameld. Met name het jaar voorafgaand aan de enquêtedatum wordt nauwkeurig in beeld gebracht. We kunnen er dus voor kiezen om de EBB te zien als een reeks van momentopnamen van één dag, maar ook is het mogelijk haar te beschouwen als een reeks van momentopnamen van één jaar. Die keuze is bepalend voor de selectie van werkloosheidsduren die wij dan in de steekproef zullen aantreffen.

Om dat in te zien, beschouwen we allereerst de momentopname van één dag. De EBB stelt de arbeidsmarktpositie van de respondent op het enquêtemoment vast. Indien hij op dat moment werkloos is, nemen we voor de betreffende respondent een onvoltooide duur waar. Indien de respondent niet werkloos is maar werkt, studeert of buiten de arbeidsmarkt staat, dan nemen we geen werkloosheidsduur waar. We nemen dus bij de momentopname van één dag alleen werkloosheidsduren waar van mensen die werkloos zijn op het moment van enquêteren. De verzamelde duurinformatie is bovendien niet compleet, omdat de werkloosheidsduur van deze respondenten nog niet voltooid is.

Stel nu dat we de momentopname verbreden tot drie maanden. We bekijken dan niet of de respondent op de enquêtedag werkloos is, maar of hij in de afgelopen drie maanden werkloos is geweest. Voor de werkloze op het moment van enquêteren verandert hierdoor niets, maar voor de overige respondenten kan dat wel het geval zijn. Immers, een aantal van de werkenden heeft wellicht in de afgelopen maanden de huidige baan gevonden. We noemen deze respondenten in het vervolg baanvinders. Wat we zien gebeuren bij het verbreden van de momentopname van één dag naar drie maanden is ten eerste dat we meer werkloosheidsduren waarnemen, en ten tweede dat we niet louter onvoltooide duren van werklozen waarnemen, maar ook recent voltooide duren van baanvinders.

Uit bovenstaande blijkt dat de mix van werklozen en baanvinders in de steekproef afhankelijk is van de breedte van de EBB-momentopname. Is die momentopname

één dag, dan beschouwen we uitsluitend de onvoltooide duren van werklozen. Maken we de momentopname breder, dan voegen we automatisch baanvinders met hun voltooide werkloosheidsduren toe. Hoe breder de momentopname, hoe meer de nadruk komt te liggen op baanvinders en hoe geringer het relatieve belang is van de werkloze respondenten.

Voorts is het eenvoudig in te zien dat de werkloosheidsduur van werklozen gemiddeld langer is dan van baanvinders. Immers, als mensen een gelijke kans hebben om op een willekeurige dag in de EBB-steekproef te zitten, dan is het waarschijnlijker dat die dag in een lange werkloosheidsduur valt dan in een korte. Het gevolg is dat de breedte van de momentopname niet alleen bepalend is voor de samenstelling van steekproef, maar ook voor de uitkomst van de duurstatistiek van de werkloosheid. Hoe breder het moment, des te korter de gemiddelde (of mediane) werkloosheidsduur. Ook neemt de nauwkeurigheid van duurmodellen af naarmate het aandeel onvoltooide duren groter wordt (Lancaster, 1990). Het verbreden van de momentopname (met als gevolg relatief meer voltooide duren) brengt dus ook met zich mee dat de voorspellingen betrouwbaarder worden.

In de literatuur worden de hier beschreven complicaties geduid in het kader van het fundamentele verschil tussen *stock and flow sampling* (Lancaster, 1990). Werklozen vormen een voorraad en baanvinders zijn een stroom uit die voorraad. Het combineren van retrospectieve informatie en informatie over de toestand op het EBB-enquêtemoment impliceert dat onze steekproef van werkloosheidsduren zowel uit een voorraad als uit een stroom wordt getrokken.

Keuze voor een statistiek

Keuze van periode: maand-, kwartaal- en jaarcijfers

Een statistiek van werkloosheidsduren is vooral van nut om een conjunctuurbeeld te kunnen geven van de arbeidsmarkt. De statistiek moet dus betrekking hebben op een bepaalde periode; zij beschrijft alle werkloosheidsduren die begonnen, eindigden of voortduurden gedurende de periode. In deze paragraaf staat de lengte van die periode centraal. De lengte van die periode is immers bepalend voor de uitkomsten van de statistiek.

Op voorhand komen drie statistieken in aanmerking: een maandstatistiek, een kwartaalstatistiek en een jaarstatistiek. Kiezen we voor een maandstatistiek dan bevat de EBB-steekproef relatief veel werklozen en weinig baanvinders. Die steekproef bevat relatief weinig waarnemingen, waarvan een groot deel onvoltooid is en door middel van modelsimulaties is geschat. Kiezen we voor een kwartaalstatistiek dan bevat de steekproef meer waarnemingen, waarvan bovendien een groter deel voltooide werkloosheidsduren hebben. Kiezen we voor de periode van een jaar dan wordt de statistiek nog weer betrouwbaarder: meer waarnemingen en een groter percentage voltooid. Daar staat als nadeel tegenover dat conjuncturele schommelingen en seizoenseffecten worden geabsorbeerd en onzichtbaar blijven. Bovendien

is de publicatiefrequentie laag. Een jaarstatistiek heeft daardoor minder betekenis voor de informatievoorziening van beleidsmakers.

Met de keuze van periode moet een afweging worden gemaakt tussen betrouwbaarheid en beleidsrelevantie. Wij hebben in deze bijdrage gekozen voor kwartaalcijfers. Indien de behoefte bestaat aan jaarcijfers, dan kunnen die het beste worden opgesteld door de vier kwartalen van het betreffende jaar te middelen. Daarbij merken we op dat een dergelijk vierkwartalengemiddelde per definitie tot een andere (hogere) uitkomst leidt dan wanneer we zonder tussenkomst van kwartaalcijfers direct een jaarstatistiek zouden maken. Zoals gezegd, is de duur voor werklozen doorgaans langer dan van baanvinders, en in een vierkwartalengemiddelde bevinden zich naar verhouding minder baanvinders.

Het maken van een kwartaalcijfer aan de hand van EBB-gegevens betekent in de praktijk dat de gegevens van drie maanden worden samengevoegd. Daarbij doet zich de volgende complicatie voor. Stel, wij bekijken het vierde kwartaal van een jaar en we zijn op zoek naar een representatieve steekproef van werkloosheidsduren die in dat kwartaal zijn begonnen, zijn geëindigd of gedurende het hele kwartaal voortduurden. Als we op elke EBB-enquêtedag de werklozen van dat moment selecteren plus de baanvinders die in het betreffende kwartaal in een nieuwe baan begonnen, dan verandert de mix van baanvinders en werklozen geleidelijk gedurende het kwartaal. Anders gezegd: op 1 oktober nemen we helemaal geen baanvinders waar, maar naarmate de enquêtedatum verschuift wordt de kans om een baanvinder waar te nemen groter.

Wij zien twee praktische oplossingen voor dit probleem. De oplossing waarvoor in eerste instantie is gekozen, is de mixverschillen bij benadering op te heffen door middel van weging. De gedachte daarachter is dat door het voortschrijdende karakter van de EBB baanvinders die in het begin van het kwartaal in hun baan beginnen een lager gewicht krijgen, omdat ze een grotere kans hebben om te worden waargenomen. De weegfactoren zijn afhankelijk van de verdeling die we veronderstellen voor de werkloosheidsduur. Bij benadering zijn deze vastgesteld op respectievelijk 0,33 en 0,5 voor baanvinders van de eerste en tweede maand van het kwartaal. De selectie van duren bestaat naast de voltooide duren van baanvinders uit de onvoltooide duren van werkloze respondenten van de derde maand van het kwartaal. De werkloze respondenten uit de eerste twee enquêtemaanden van het kwartaal blijven buiten beschouwing.

Een alternatieve oplossing is op elke enquêtedag de periode van retrospectie precies gelijk te stellen aan drie maanden. Hierdoor betrekken we baanvinders van het voorgaande kwartaal in de steekproef, want op de eerste dag van het kwartaal nemen we dan uitsluitend baanvinders uit het vorige kwartaal waar. Pas op de laatste dag van het kwartaal zijn alle waargenomen baanvinders ook daadwerkelijk van het betreffende kwartaal. Het voordeel is dat de drie enquêtemaanden in principe dezelfde mix van baanvinders en werklozen geven, tenzij ontwikkelingen in de werkloosheid aanleiding geven tot een andere mix. Bovendien wordt de kwartaalstatistiek dan op meer waarnemingen gebaseerd.

Mediaan versus gemiddelde

Duurgrootheden volgen in de praktijk vaak een scheve verdeling met een lange rechterstaart voor de extreem lange duren. Men vindt in dergelijke verdelingen veel meer massa onder het gemiddelde dan erboven. Dit doet zich bijvoorbeeld ook voor bij statistieken over beloning (uur- en maandloon) en vermogen: extreem hoge waarden trekken het gemiddelde omhoog, waardoor de meerderheid van de mensen een waarde onder het gemiddelde hebben. In statistieken over beloning en vermogen wordt dan ook veelal de mediaan gebruikt.

Voor de werkloosheidsduur is de mediaan om de volgende redenen de meest geschikte statistiek om te publiceren. Ten eerste is de mediaan minder gevoelig voor extreem lange duren dan het gemiddelde. Extreem lange duren kunnen het gevolg zijn van meetfouten of onnauwkeurigheid van modelsimulaties. Wij komen daar later in dit artikel op terug. Ten tweede is onze ervaring dat de mediaan van een scheef verdeelde grootheid, zoals de werkloosheidsduur of het inkomen, beter aansluit bij wat mensen in de praktijk als het gemiddelde ervaren.

Resultaten

De werkloosheidsduur in Nederland 2002–2006

De hierboven beschreven methode, waarbij gebruik wordt gemaakt van kwartaalcijfers, levert voor de jaren 2002–2006 de resultaten op zoals gepresenteerd in tabel 1. De gepresenteerde jaarcijfers zijn berekend door de mediaan van de vier kwartalen te middelen. In 2006 is de mediaan van de werkloosheidsduur 12,1 maanden. De mediaan was vooral in 2004 en 2005 hoog. In 2002 en 2003 vonden werklozen relatief snel een baan en lag de mediaan van de werkloosheidsduur een stuk lager, respectievelijk 6,2 maanden en 10,8 maanden.

Tabel 1
De voltooide werkloosheidsduur 2002–2006 op basis van kwartaalcijfers

	Mediaan	0 tot 6 maanden	6 tot 12 maanden	12 tot 18 maanden	18 tot 24 maanden	≥ 24 maanden
	<i>maanden</i>	<i>%</i>				
2002	6,2	49	14	8	5	24
2003	10,8	37	16	11	6	30
2004	14,7	30	14	11	6	39
2005	15,3	31	13	11	6	38
2006	12,1	38	12	8	7	36

Bron: CBS (EBB 2002–2006).

Tabel 1 biedt tevens inzicht in de verdeling van de werkloosheidsduren. Bijna de helft (49 procent) van de werkloosheidsduren in 2002 waren niet langer dan

5 maanden. Bijna een kwart duurde twee jaar of langer. Onder minder gunstige arbeidsmarktomstandigheden – in 2004 en 2005 – waren drie van de tien werkloosheidsduren korter dan zes maanden, en bijna vier van de tien twee jaar of langer. Het jaar 2006 laat een omslag zien. Dan zijn bijna vier van de tien werkloosheidsduren korter dan zes maanden.

Grote verschillen nemen we waar als we de cijfers uitsplitsen naar geslacht, herkomst, leeftijd en opleidingsniveau. Vooral mannen, jongeren, autochtonen, westerse allochtonen en hoger opgeleiden vinden relatief snel een baan in 2006. Voor 15–24-jarigen is de mediaan van de werkloosheidsduur 5,5 maanden. Vervolgens loopt deze op met de stijging van de leeftijd tot maar liefst 44,5 maanden voor 55–64-jarigen. Voorts vinden autochtonen en westerse allochtonen in 10 maanden een baan in 2006, terwijl dit voor niet-westerse allochtonen 25 maanden is. Wat betreft het opleidingsniveau geldt dat vooral personen met alléén basisonderwijs er lang over doen om een baan te vinden. Voor hen is de mediaan van de werkloosheidsduur 23,2 maanden in 2006. Ter vergelijking; personen met een hbo- of wo-diploma vinden doorgaans in 5 à 6 maanden een baan (tabel 2).

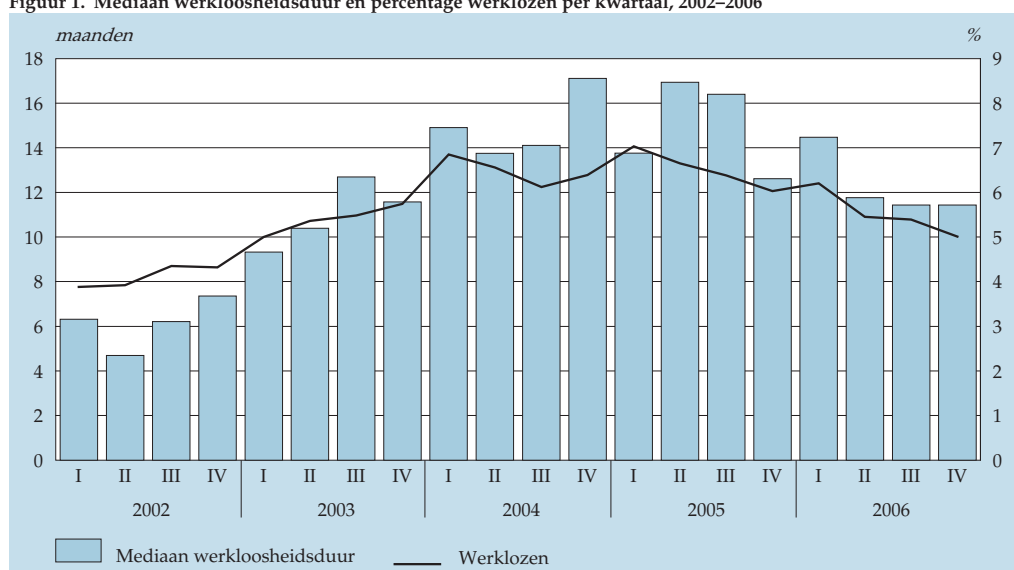
Tabel 2
Werkloosheidsduur naar geslacht, etniciteit, leeftijd en opleidingsniveau (2006, gemiddelde kwartaal-mediaan)

	Mediaan
	<i>maanden</i>
Geslacht	
Man	9,8
Vrouw	16,2
Etniciteit	
Autochtoon	10,0
Westerse allochtoon	9,9
Niet-westerse allochtoon	25,0
Leeftijd	
15–24 jaar	5,5
25–34 jaar	6,9
35–44 jaar	15,9
45–54 jaar	24,1
55–64 jaar	44,5
Opleiding	
Basisonderwijs	23,2
VMBO	17,2
MBO/HAVO/VWO	12,5
HBO	5,7
WO	5,3
Totaal	12,1

Bron: CBS (EBB 2006).

Tot besluit laten we in figuur 1 grafisch zien hoe de werkloosheidsduur en het werkloosheidspercentage zich ontwikkelden in de beschouwde periode. De figuur laat zien dat beide grootheden elkaar volgen in de trend op lange termijn. Uiteraard volgen ze elkaar binnen de jaren niet één-op-één, omdat het percentage werklozen een voorraadgrootheid is en de werkloosheidsduur uitsluitend betrekking heeft op de uitstroom uit die voorraad. Alleen wanneer de instroom in de werkloosheid constant zou zijn in de tijd, mag een één-op-één relatie tussen de werkloosheid en de werkloosheidsduur worden verwacht.

Figuur 1. Mediaan werkloosheidsduur en percentage werklozen per kwartaal, 2002–2006

Bron: CBS (EBB 2002–2006).

In de hier gepresenteerde cijfers zijn baanwisselaars met een werkloosheidsduur van minder dan één maand tussen de huidige en vorige baan niet meegenomen. De hier vermelde resultaten betreffen voorlopige cijfers en zullen eventueel in een later stadium worden bijgesteld.

Conclusies

De gepresenteerde resultaten geven een stand van zaken weer na afronding van de eerste fase van een nog lopend onderzoek. Hieruit kan worden geconcludeerd dat het mogelijk is om een betrouwbare statistiek te maken over werkloosheidsduren. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een duurmodel om te komen tot kwartaalstatistieken. Bovendien dient er een goede selectie van waarnemingen te worden gemaakt.

Voor het vervolg van het onderzoek komen de volgende onderwerpen in aanmerking. Ten eerste is tot nu toe alleen gebruik gemaakt van de informatie uit de eerste *face-to-face* peiling van de EBB. De vervolgpeilingen per telefoon zijn niet gebruikt voor het opstellen van de duurstatistiek, wel voor een plausibiliteitscontrole. Gebruik van de telefonische data zal de betrouwbaarheid van de statistiek verhogen, doordat het aantal waarnemingen toeneemt.

Een tweede punt dat onderzocht zou moeten worden, is de situatie dat iemand zich na een periode van werkloosheid terugtrekt van de arbeidsmarkt. Vooralsnog is aangenomen dat elke persoon die op het moment van ondervragen werkloos is, blijft zoeken naar een baan. Bij oudere werknemers en ontmoedigden is dit wellicht niet correct. Hierdoor ontstaan mogelijk heel lange werkloosheidsduren, terwijl de betreffende respondenten helemaal niet meer zoeken. Eigenlijk zijn zij ingestroomd in inactiviteit en zijn zij niet langer in transitie. Om dit te ondervangen kan een alternatief duurmodel worden toegepast (*competing risks model*), zodat het mogelijk wordt om vanuit de transitie over te gaan naar twee mogelijke toestanden: werk en inactiviteit.

Ten derde zal moeten worden onderzocht of informatie uit registers, in het bijzonder over uitkeringen of inschrijving bij het Centrum voor Werk en Inkomen, gebruikt kan worden om de werkloosheidsduur beter af te bakenen.

Literatuur

Berkhout, P.H.G. (2002). De zoekduur van EBB-schoolverlaters: definities en berekeningswijze. Stichting voor Economisch Onderzoek der Universiteit van Amsterdam. SEO-rapport 635A.

Berkhout, P.H.G., C. van Klaveren, J. van der Valk & R. de Vries (2007). De werkloosheidsduur in Nederland (2002–2005). CBS/SEO Economisch Onderzoek. SEO-rapport nr. 2007-51.

Lancaster, T. & S. Nickell (1980). The analysis of re-employment probabilities for the unemployed. *Journal of the Royal Statistical Society* 1980, 143, 141–165.

Lancaster, T. (1990). *The econometric analysis of transition data*. Cambridge University press.